

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ БОЛГАРІЇ

– Вип. 15. – Ч. 1. – С. 116 – 124. – (Серія “Педагогічна”).

5. Ушакова І. В. Особливості супервізії в соціальній роботі / І. В. Ушакова // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер.: Соціологія. – 2011. – Т. 156. – Вип. 144. – С. 80 – 84.

6. Social Work Supervision Certificate Program [Electronic resource] / Augsburg College. – Mode of access: www.augsburg.edu/msw/documents/SupervisionCertificateProgram.pdf. – Title from the screen.

REFERENCES

1. Astremska, I. V. (2012). *Superviziia u praktytsi sotsialnoi roboty ta pidhotovtsi sotsialnykh pratsivnykiv* [Supervision in the practice of social work and the preparation of social workers]. The theory and practice of modern psychology, vol.5, pp. 55–59. [in Ukrainian].

2. Kobylinska, L. (2001). *Spetsialni dystsypliny v systemi fakhovoi pidhotovky sotsialnoho pedahoha v umovakh klasychnoho universytetu* [Special disciplines in the system of professional training of a social teacher

in the conditions of a classical university]. Journal of the Lviv University. Series: Pedagogy. Vol. 15, part 1, pp. 125 – 132. [in Ukrainian].

3. NAKAZ (05.01.2015, № 5) Pro zatverdzhennia Metodichnykh rekomendatsii shchodo provedennia supervizii u sotsialnykh sluzhbakh. [ORDER On Approval of Methodical Recommendations on Supervision in Social Services]. [Electronic resource]. Available at <http://parusconsultant.com/?doc> [in Ukrainian].

4. Polishchuk, V. (2001). *Mistse neperervnoi praktyky u tsilisnii systemi pidhotovky sotsialnykh pedahohiv* [The place of continuous practice in the integral system of training social educators]. Journal of the Lviv University. Series: Pedagogy. Vol. 15, part 1, pp. 116 – 124. [in Ukrainian].

5. Ushakova, I. V. (2011). *Osoblyvosti supervizii v sotsialnii roboti. Naukovi pratsi* [Features of Supervision in Social Work]. Journal of the Petro Mohyla Black Sea State University. Series: Sociology. Vol. 156, issue. 144, pp. 80 – 84. [in Ukrainian].

6. Social Work Supervision Certificate Program [Electronic resource]. Augsburg College. Mode of access: www.augsburg.edu/msw/documents/SupervisionCertificateProgram.pdf. Title from the screen. [in English].

Стаття надійшла до редакції 14.09.2017

УДК 378.147

Оксана Товканець, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри психології і педагогіки, Вищій навчальний заклад
“Східно-європейський слов’янський університет”, м. Ужгород

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ БОЛГАРІЇ

У статті розглядається проблема розвитку професійної освіти в Болгарії. Обґрунтовано напрями та завдання професійної освіти. Визначено стратегічні завдання розвитку професійної освіти в Болгарії. Акцентовано увагу на підготовку фахівців з освітнього менеджменту й керівників для управління навчальними закладами та проектами в формальній і неформальній освіті у вищих навчальних закладах Болгарії, зокрема в Південнозахідному університеті “Неофит Рилски” за бакалаврською програмою “Педагогіка та освітній менеджмент” і у Європейському політехнічному університеті за магістерською програмою “Освітній менеджмент”.

Ключові слова: професійна освіта, Болгарія, освітній менеджмент, підготовка фахівців з освітнього менеджменту.

Лит. 12.

Оксана Товканець, кандидат педагогических наук,
доцент кафедры психологии и педагогики, Высшее учебное заведение
“Восточно-европейский славянский университет”, г. Ужгород

ПРИОРИТЕТНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ БОЛГАРИИ

В статье рассматривается проблема развития профессионального образования в Болгарии. Обоснованы направления и задачи профессионального образования. Определены стратегические задачи развития профессионального образования в Болгарии. Акцентируется внимание на подготовке специалистов по образовательному менеджменту и руководителей для управления учебными заведениями и проектами в формальном и неформальном образовании в высших учебных заведениях Болгарии, в частности в Югозападном университете “Неофит Рилски” по бакалаврской программе “Педагогика и образовательный менеджмент” и в Европейском политехническом университете по магистерской программе “Образовательный менеджмент”.

Ключевые слова: профессиональное образование, Болгария, образовательный менеджмент, подготовка специалистов по образовательному менеджменту.

Oksana Tovkanets, Ph.D. (Pedagogy),
Associate Professor of the Psychology and Pedagogy Department, Institution of Higher Education
"East-European Slavic University", Uzhhorod

THE PRIORITY DIRECTIONS OF THE DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL EDUCATION IN THE HIGHER SCHOOL OF BULGARIA

The article deals with the problem of the development of professional education in Bulgaria. The directions and tasks of professional education have been grounded. The strategic objectives of the development of professional education in Bulgaria are to promote the transnational mobility through the systematic using and promoting of European instruments and ensuring transparency; providing the accessible and high-quality services for the development of professional career; an improvement of co-ordination and cooperation between the interested parties, which will ensure the professional level of management activity and guidance of vocational education; expanding access to the labor market by developing the career management skills throughout life; the development and implementation of a system of monitoring the quality of training and employment of future specialists, establishing a feedback system, reporting on professional education and training; the formation of competence on the basis of theoretical training and practical training, including the double practical training have been determined. The priority directions of the development of professional education in Bulgaria are to ensure the quality and efficiency of vocational education and training, to improve the access to the professional education and training, to develop the professional education in the context of the concept of lifelong learning, and to intensify the participation of social partners in the professional training. The attention has been placed on the training of specialists in education management and managers and managers for the management of educational institutions and activities of formal and informal education at higher educational institutions of Bulgaria, in particular, at the Southwestern University "Neofit Rilsi" for the bachelor's programme "Pedagogy and Educational Management" and at the European Polytechnic University for the master's programme "Educational Management".

Keywords: the professional education, Bulgaria, the educational management, the preparation of specialists in educational management.

Постановка проблеми. Якісно нового значення в умовах інтеграції освітнього, культурного, політичного й соціально-економічного простору, створення висококультурного, освіченого, інтелектуального соціуму набуває професійна освіта. Вона зміцнює свої функції щодо сприяння створенню студентоцентричного освітнього середовища, нарощування зусиль в контексті соціального виміру для забезпечення рівних можливостей отримання якісної освіти, розвитку академічної свободи, автономності та відповідальності вищих навчальних закладів як реалізації принципів європейського простору вищої освіти, що є основним рушієм для нововведень в контексті економічного і соціального розвитку в орієнтованому на знання світі [2].

Аналіз основних досліджень та публікацій. Проблему розвитку системи професійної освіти в Україні й за рубежом розглядали такі вітчизняні науковці, як: Н. Авшенюк, В. Андрущенко, Н. Бідюк, В. Берека, І. Бойко, М. Бойченко, А. Василюк, У. Гончаренко, Р. Гуревич, О. Дубасенюк, Д. Д'юї, І. Зязюн, В. Кремень, М. Лещенко, О. Матвієнко, Н. Ничкало, О. Огієнко, Н. Побірченко, Л. Пуховська, В. Радкевич, О. Романовський, Л. Хомич, О. Щербак та інші.

Академік Н. Ничкало визначає професійне навчання як процес, спрямований на забезпечення

професійної самореалізації особистості громадянина, формування у нього глибоких професійних знань, умінь і навичок, здобуття нової професії чи спеціальності на основі освітнього рівня та досвіду попередньої практичної роботи, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності особи в умовах ринкової економіки [4].

Визначальним підходом до змін, на думку І. Бойка, є зростання ролі людини, коли умови життя, технічна оснащеність праці, рівень загальної та професійної освіти, доступ її до надбань культури сприяють зростанню особистості, її ролі в суспільстві [1, 160].

Зарубіжні науковці (Н. Арабаджийски, Р. Арнольд, Р. Барнет, Т. Браже, Б. Вульфсон, А. Джуринський, З. Малькова, Я. Проуха, Т. Сандер та інші) приділяли значну увагу освіті й підготовці фахівця, що базується на розширенні світогляду, нестандартності мислення, виробленні здатності критично оцінювати будь-яке нововведення, організації умов для засвоєння знань у різних галузях [3, 195].

Формулювання мети статті і завдань. В умовах пошуку шляхів модернізації вітчизняної системи професійної освіти доцільним вважаємо звернення і до зарубіжного досвіду в цій сфері, що є надзвичайно цінним джерелом інформації для визначення провідних напрямів реформування

національної системи професійної підготовки кадрів в європейських країнах, зокрема Болгарії. Особливу увагу привертає система професійної підготовки фахівців з освітнього менеджменту, яка є орієнтованою на європейські цінності та адаптованою до європейського законодавства.

Мета статті. Окреслити пріоритетні напрями розвитку професійної освіти в Болгарії на сучасному етапі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Освітня система Болгарії як стійка складна організація комунікації, яка гарантує цілісний розвиток і самореалізацію особистості, має побудовану інституційну інфраструктуру, необхідну для застосування європейського права, і готову функціонувати в повній відповідності з європейськими вимогами у сфері його застосування в умовах національного освітнього процесу.

Професійну підготовку в Болгарії здійснюють державні й приватні вищі навчальні заклади, навчання в яких може здійснюватися на основі державного фінансування і фінансування за рахунок юридичних і фізичних осіб. Систему вищої освіти Болгарії формує 51 ВНЗ, в тому числі 42 університети та спеціалізованих інститути і 9 приватних коледжів. Якість навчання у всіх навчальних закладах незалежно від форми власності контролюється Національним агентством з контролю акредитації.

Серед університетів особливим успіхом користується Софійський університет ім. Св. Климента Охридського, найстаріший вищий навчальний заклад країни (заснований в 1888 р.), популярними є також інші великі ВНЗ – Софійський технічний університет, Пловдивський університет ім. Паїсія Хілендарського, Великотирновський університет ім. Св. Кирила і Мефодія тощо. Спеціалізовані вищі школи, як правило, передбачають поглиблене вивчення певного напрямку. Програми навчання цих навчальних закладів відрізняє активна професійна спрямованість. Вони відповідають освітнім і професійним вимогам для отримання ступеня бакалавра. Спеціалізовані інститути активно співпрацюють з подібними установами всередині відомих європейських і міжнародних університетів, вводять міжнародні програми навчання, розвивають наукову і дослідницьку діяльність. В результаті цих реформ багато вищих шкіл були реформовані в університети. У Болгарії функціонують кілька західних освітніх програм. Одна їх частина здійснюється американськими та європейськими університетами, інша – освітніми центрами професійних міжнародних асоціацій.

Університети видають дипломи, що відповідають рівню навчання бакалавр, магістр або доктор і мають міжнародне визнання [9, 26 – 29]. Коледжі в Болгарії передбачають професійну підготовку після закінчення середньої освіти та отримання кваліфікації в певній професійній сфері [6; 7].

В останні десятиліття в Болгарії вища освіта у професійному становленні є одним з ключових чинників сталого соціально-економічного розвитку країни. Прийнята “Стратегія розвитку професійної освіти і навчання на період 2015 – 2020 рр.” визначає завдання і пріоритети розвитку професійної підготовки, що спрямовані на удосконалення підготовки кадрів і модернізації освітньої бази з метою підвищення рівня зайнятості та соціальної інтеграції, надання можливості здійснювати навчання впродовж життя, забезпечення можливості гнучкого доступу до навчання, забезпечення потреб суспільства і ринку праці у кваліфікованих кадрах.

Стратегічними завданнями розвитку професійної освіти в Болгарії визначені:

1. Сприяння транснаціональній мобільності через систематичне використання і просування європейських інструментів, забезпечення прозорості через Національні кваліфікаційні рамки, Європейські кваліфікаційні рамки, Європейську систему трансферу кредитів тощо.
2. Надання доступних і високоякісних послуг для розвитку професійної кар’єри.
3. Удосконалення координації і співробітництва між зацікавленими сторонами, що забезпечить професійний рівень управлінської діяльності та керівництва професійною освітою.
4. Розширення доступу до ринку праці шляхом формування навичок управління кар’єрою впродовж життя.
5. Розробка і впровадження системи контролю за якістю підготовки і працевлаштування майбутніх фахівців.
6. Розробка і впровадження системи зворотного зв’язку, звітності щодо професійної освіти та навчання.
7. Формування компетентності на основі теоретичного навчання та практичної підготовки [12, 18 – 20].

Пріоритетними напрямами розвитку визначені наступні:

1. Забезпечення якості та ефективності професійної освіти та навчання, що передбачає:
 - організацію професійної освіти і професійної підготовки через подвійне навчання, тобто спеціальна форма соціального партнерства, що поєднує навчання в реальному виробничому середовищі під керівництвом наставника за

місцем майбутньої роботи на підприємстві, установі та підготовці у вищому навчальному закладі.

- удосконалення управління якістю в професійній освіті, що забезпечить привабливість системи підготовки фахівців, довіру бізнесу до якості освіти. Це стосується удосконалення системи зовнішнього оцінювання установ професійної підготовки; удосконалення системи зовнішнього оцінювання набутих студентами професійних знань, навичок і компетенцій, посилення контролю діяльності освітніх установ та здійснення моніторингу;

- створення умов для матеріального забезпечення професійного навчання, впровадження єдиних стандартів, які враховують не тільки кількість студентів, а й якість наданого професійного навчання, що уможливить поліпшення конкурентоспроможності фахівців;

- підтримка розвитку горизонтального і вертикального кар'єрного росту на основі інноваційних методів навчання; створення дієвої системи співпраці між урядовими організаціями, вищими навчальними закладами та бізнесом, підготовка наставників для проведення практичних занять в режимі реального виробничого середовища, що забезпечить досягнення професійної компетентності відповідно до вимог національних і європейських стандартів.

2. Покращення можливостей доступу до професійної освіти і навчання через:

- впровадження системи "захищених професій", що полягає в підготовці кваліфікованих кадрів для секторів економіки, де є системний недобір персоналу. У довгостроковій перспективі це повинно забезпечити подолання дефіциту конкурентоспроможного персоналу для галузей економіки на місцевому, регіональному та національному рівнях;

- здійснення активної профорієнтаційної роботи в шкільному середовищі, проведення спеціальних заходів щодо попереднього ознайомлення майбутніх абітурієнтів з основами високотехнологічних професій;

- забезпечення здобуття професійної кваліфікації студентів зі спеціальними освітніми потребами, у зв'язку з чим необхідно впроваджувати програми із забезпечення доступної архітектури навколишнього середовища в освітніх установах, розробку нових навчальних програм і модулів для професійної підготовки, що забезпечить створення реальної можливості для соціальної та трудової реалізації.

3. Розвиток професійної освіти в контексті

концепції навчання протягом усього життя на основі:

- створення сучасної системи для перевірки знань, навичок і компетенцій, придбаних в рамках формальної і неформальної освіти, визнання та сертифікації професійної кваліфікації, що дає можливість працевлаштування і соціальної інтеграції;

- удосконалення кредитно-трансферної системи контролю й оцінювання знань, умінь і навичок;

- активізація включення дорослих в процес професійної підготовки та її постійного оновлення, а також придбання додаткових компетенцій відповідно до національної стратегії навчання впродовж життя, що забезпечить розширення можливостей ринку праці.

4. Інтенсифікація участі соціальних партнерів в професійній освіті і підготовці, осучаснення законодавчої бази у галузі, періодичне оновлення і розширення переліку професій, здійснення моніторингу та прогнозування потреб національного та європейського ринку праці [12, 21 – 22].

Аналіз наукових та законодавчих джерел [1; 2; 5; 12] засвідчує пріоритетність рівня людського розвитку для прогресу країни. Ефективне управління людськими ресурсами у XXI столітті буде розвиватись на основі інтелекту персоналу, а розвиток персоналу стає основним способом конкурентної боротьби. Перехід до сучасних підходів управління людськими ресурсами слід починати з системи освіти, оскільки саме в освіті, через освітні установи, навчальні заклади відбувається формування ставлення до людей як до найвищої цінності суспільства. Нові підходи до управління людськими ресурсами можуть стати основним джерелом позитивних змін в освіті, оскільки вони сконцентровані на використанні індивідуальних здібностей працівників відповідно до стратегічних цілей освітньої політики [8, 30]. Одночасно підкреслимо, що управління є чинником динаміки і траєкторії розвитку будь-якої системи, в тому числі й освітньої.

Управління освітою та освітніми процесами в Болгарії здійснюється фахівцями, кваліфікація яких забезпечує належний рівень організації, планування, мотивації та контролю у галузі. Підготовка фахівців з освітнього менеджменту в Болгарії проводиться у вищих навчальних закладах за бакалаврською, магістерською та докторською програмами.

Так, у Південнозахідному університеті "Неофит Рилски" (м. Благоевград) за

бакалаврською освітньо-професійною програмою “Педагогіка та освітній менеджмент” здійснюють підготовку менеджера освіти та педагогічного консультанта, який може виконувати організаторську діяльність з розробки та реалізації стратегічних і оперативних завдань в різних освітніх організаціях, муніципальних, державних і приватних навчальних закладах (школи, освітні центри, клуби, центри професійної підготовки, організаційні структури для безперервної освіти, проектні групи тощо) [10].

Навчання в рамках цієї програми передбачає:

- глибоку науково-теоретичну і спеціалізовану міждисциплінарну підготовку, що забезпечує поєднання набуття теоретичних знань та формування умінь та навичок галузі науки, освіти, теорії управління та законодавчих основ освіти;

- осягнення основ наукових досліджень і наукової діяльності з метою інноваційного розвитку і самоорієнтування в теорії і практиці сучасних освітніх процесів;

- розвиток потенціалу для адаптації з точки зору соціальних, економічних і технологічних процесів створення умов для формування сучасного спектра компетенцій, закріплених в різних навчальних програмах, зокрема професійних *знань* (природа і специфіка управління освіти та управління освітніми процесами; політики в галузі освіти і права, фінансування, планування та організаційного проектування освітніх процесів в рамках формальної та неформальної освіти; методи навчальної і діалогової роботи; специфіка організації освітньої діяльності та організаційної культури, організаційної поведінки та взаємовідносин освітніх установ з громадськістю; інформаційні та комунікаційні технології в управлінні освітою і системи моніторингу), професійних *умінь та навичок* (оперативне управління, організаційний розвиток і організаційні зміни з вивченням і впровадженням інноваційних процесів в рамках безперервної освіти, міжособистісне спілкування, заохочення, мотивація, педагогічна підтримка та супровід, консультування студентів, батьків і вчителів, а також інших контактних груп, таких як роботодавець чи представник громадської організації, ведення переговорів тощо).

Випускник спеціальності “Педагогіка і освітній менеджмент” підготовлений до виконання наступних функцій: ініціювати, організувати, координувати освітні заходи і проекти; здійснювати керівництво командою розробників, проводити консультації, моделювати нову організаційну структуру в освітніх установах та

організаціях; визначати місії, цілі і стратегії розвитку освітніх установ, ініціювати і приймати обґрунтовані управлінські рішення; здійснювати управління фінансовими, матеріальними та інформаційними ресурсами і узгодження сучасних критеріїв контролю якості та ефективності процесів, що відбуваються в освітній організації; мотивувати, стимулювати, оцінювати і здійснювати керівництво освітніми організаціями, створювати сприятливу психологічну і моральну атмосферу в освітньому співтоваристві.

Підготовка фахівців з освітнього менеджменту за спеціальністю “Педагогіка та освітній менеджмент” забезпечує потреби ринку праці за кваліфікаціями керівника у сфері освіти, керівника навчально-методичного центру, вихователя, старшого вихователя, педагогічного радника, консультанта з управління освітою, спеціаліста з комунікації в освіті, спеціаліста з якості у галузі освіти, координатора програм освітніх радіо- та телевізійних програм, експерта освітніх програм та проектів, експерта міжнародних освітніх організацій, співробітника управління європейськими програмами і проектами, експерта з підготовки та розвитку персоналу, спеціаліста з навчання та розвитку у процесі внутрішньофірмової підготовки, організатора навчання в системі неперервної освіти [10].

Магістерська програма “Освітній менеджмент” у Європейському політехнічному університеті (м. Пирнік) спрямована на підготовку менеджерів і керівників для управління навчальними закладами та проектами у формальній і неформальній освіті. Європейський політехнічний університет є багатонаціональним центром освітньої і науково-дослідницької діяльності, інноваційних досліджень, а також академічного і ділового співробітництва [11]. Зміст даної навчальної магістерської програми аналогічний змісту подібних програм в Великобританії, США, Канаді, Нідерландах та Австралії. Навчальна програма включає курси, які забезпечують вибір і широкий спектр підготовки з адміністрування, управління і лідерства в галузі освіти, освітніх інновацій. Навчання проводиться на основі застосування сучасних інформаційно-комунікаційних засобів і технологій. Студенти набувають навички виконання функцій керівника навчального закладу, компетенцій менеджера, лідера, новатора, командного гравця, консультанта, тренера, посередника, модератора. Європейський рівень якості освіти підтверджується наявністю національної та міжнародної акредитації, застосуванням міжнародної системи обміну студентами між університетами-партнерами [11].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Модернізація системи професійної освіти на всіх її рівнях в Болгарії (у межах загальноосвітньої школи, коледжу, вищої школи чи університету) передбачає формування особистості, яка була б зацікавлена в діяльності на користь своєї держави, її економічного, культурного й соціального зростання. Будуючи освітню систему згідно з принципами демократизації та інтелектуалізації, зарубіжні педагоги послугуються пріоритетом соціалізації фахівця й неперервності його професійного навчання. Досвід болгарської професійної освіти засвідчує, що для якісного оновлення управління освітніми процесами необхідне освоєння майбутніми фахівцями сучасних теоретичних положень і практики менеджменту, активне використання сучасних інформаційно-комунікативних технологій, удосконалення організаційно-управлінських механізмів прийому та передачі інформації, підвищення управлінської компетентності у відповідності до міжнародних та європейських стандартів.

Перспективами подальших досліджень є аналіз розвитку професійної освіти та підготовки фахівців з освітнього менеджменту в центральноєвропейських країнах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойко І.І. *Парадигмальний погляд на соціальні зміни* / І.І. Бойко // – К.: Сталь, 2015. – 239 с.
2. *Болонський процес 2020 – Європейський простір вищої освіти у новому десятиріччі* / Комюніке Конференції міністрів європейських країн, відповідальних за сферу вищої освіти, Льовен і Лувен-ля-Ньов, 28 – 29 квітня 2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.mon.gov.ua
3. Закаулова Ю. *Професійна освіта в суспільстві знань на початку XXI століття* / Юлія Закаулова, Ірина Зінчук // *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*. – 2015. – № 1 (14). – С. 191 – 198.
4. *Професійна освіта: словник: навч. посіб.* / уклад. С.У. Гончаренко та ін.; за ред. Н.Г. Ничкало. – К.: Вища школа, 2000. – 380 с.
5. *Професійне навчання дорослого населення: теоретико-методологічні засади: [монографія]* / авт. кол.: Ничкало Н. Г., Радкевич В. О., Щербак О. І., Дорошенко Н. І., Василенко О. В., Скульська В. Є. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. – 268 с.
6. *Класифікація освітньої системи в Болгарії* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bglife.ru/threads/17350/>
7. *Образование в Болгарии* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://natviktour.com.ua/studying/>
8. Селезнева Н. А. *Автоматизация проектирования систем управления качеством высшего образования:*

дис. ... док. тех. наук в форме науч. докл. / Н. А. Селезнева. – Воронеж, 2002. – 37 с.

9. Сисоева С.О. *Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика: навчальний посібник* / С.О. Сисоева, Т.Є. Кресточук; Київський університет імені Бориса Грінченка. – Рівне: Овід, 2012. – 352 с.

10. *Югозападен университет “Неофит Рилски”* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.swu.bg/>

11. *Master of Educational Management European Polytechnical University* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://epu.bg/index.php/ru/application/students-loans>

12. *Стратегия за развитие на професионалното образование и обучение в Република България за периода 2015 – 2020 г. Октомври 2014 г. София, България* // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.bg>

REFERENCES

1. Bojko, I.I. (2015). *Paradigmalni poglyad na sotsialni zminy* [Aparadigma ticview of social change]. Kyiv: Stal, 239p. [in Ukrainian].
2. Bolonskyi protses 2020 (2009). *Yevropeiskiy prostir vyshchoi osvity u novomu desyatyrichchi. Komyunike Konferentsii ministriv yevropeiskikh krain, vidpovidalnykh za sferu vyshchoi osvity* [European Higher Education Area in the New Decade. Communique of the Conference of European Ministers responsible for Higher Education]. Loven i Luven-lia-Nov, 28 – 29 kvitnia 2009 r. [Electronic resource]. Available at www.mon.gov.ua
3. Zakaulova, Yu. (2015). *Profesiina osvita v suspilstvi znan na pochatku XXI stolittia* [Professional education in the knowledge society at the beginning of the XXI century]. The Scientific herald of Melitopol State Pedagogical University. Series: Pedagogy, no. 1 (14), pp. 191 – 198. [in Ukrainian].
4. Goncharenko, S.U. & Nychkalo, N.G. (Ed.). (2000). *Profesiina osvita: slovnyk: navch. posib.* [Professional education: vocabulary: tutor.]. Kyiv: Vyshha shkola, 380 p. [in Ukrainian].
5. Nychkalo, N. H., Radkevych, V. O., Shcherbak, O. I., Doroshenko, N. I., Vasylenko, O. V. & Skulska, V. Ye (2013). *Profesiine navchannia dorosloho naseleennia: teoretyko-metodolohichni zasady* [Professional training of the adult population: theoretical and methodological principles]. Kirovograd: Imeks-LTD, 268 p. [in Ukrainian].
6. *Klasyfikacija obrazovatelnoj systemy v Bolgarii* [The classification of the educational system in Bulgaria]. [Electronic resource]. Available at <https://www.bglife.ru/threads/17350/>
7. *Obrazovaniye v Bolgarii* [The education in Bulgaria]. [Electronic resource]. Available at <http://natviktour.com.ua/studying/>
8. Selezneva, N. A. (2002). *Avtomatyzaciya proektyrovaniya sistem upravleniya kachestvom vysshego obrazovaniya* [Automation of design of quality management systems of higher education]. *Doctor's thesis*. Voronezh, 37 p. [in Russian].

ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ДИДАКТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИВАЛЬНОГО НАВЧАННЯ” У ПЕДАГОГІЧНОМУ ВНЗ

9. Sysoyeva, S.O. & Krystopchuk, T.Ie. (2012). *Osvitni systemy krain Yevropeiskoho Soiuzu: zahalna kharakterystyka* [Educational systems of the countries of the European Union: general characteristics]. Kyiv: Borys Hrinchenko University. Rivne: Ovid, 352 p. [in Ukrainian].

10. Yugozapaden unyversytet “Neofyt Rylsky” [Electronic resource]. Available at <http://www.swu.bg/> [in Bulgaria].

11. Master of Educational Management European

Polytechnical University [Electronic resource]. Available at <http://epu.bg/index.php/ru/application/students-loans> [in Bulgaria].

12. Стратегия за развитие на професионалното образование и обучение в Република България за периода 2015-2020 г. [The strategy of development of vocational education and training in the Republic of Bulgaria during the period of 2015 – 2020 years]. Октомври 2014 г. София, България [Electronic resource]. Available at <http://www.mon.bg> [in Bulgaria].

Стаття надійшла до редакції 12.09.2017

УДК 378.937

*Ірина Толмачова, кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри педагогіки та психології
Харківської гуманітарно-педагогічної академії*

ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ДИДАКТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИВАЛЬНОГО НАВЧАННЯ” У ПЕДАГОГІЧНОМУ ВНЗ

На основі аналізу наукової літератури та досвіду роботи схарактеризовано дидактичні аспекти викладання навчальної дисципліни “Дидактичні основи розвивального навчання” у педагогічному ВНЗ. У публікації представлено мету, завдання, змістові та організаційні аспекти даної роботи. Даний напрям навчально-пізнавальної діяльності майбутніх учителів початкової школи розглядається як важлива складова забезпечення інноваційної парадигми в ході професійно-педагогічної підготовки.

Ключові слова: професійно-педагогічна підготовка, навчально-пізнавальна діяльність, майбутній учитель початкової школи, навчальна дисципліна “Дидактичні основи розвивального навчання”, викладання.

Літ. 5.

*Ірина Толмачова, кандидат педагогических наук, доцент, профессор кафедры педагогики и психологии
Харьковской гуманитарно-педагогической академии*

ПРЕПОДАВАННЯ УЧЕБНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ДИДАКТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РАЗВИВАЮЩЕГО ОБУЧЕНИЯ” В ПЕДАГОГИЧЕСКОМ ВУЗЕ

На основе анализа научной литературы и опыта работы охарактеризованы дидактические аспекты преподавания учебной дисциплины “Дидактические основы развивающего обучения” в педагогическом вузе. В публикации представлены цель, задачи, содержательные и организационные аспекты данной работы. Данное направление учебно-познавательной деятельности будущих учителей начальной школы рассматривается как важная составляющая обеспечения инновационной парадигмы в ходе профессионально-педагогической подготовки.

Ключевые слова: профессионально-педагогическая подготовка, учебно-познавательная деятельность, будущий учитель начальной школы, учебная дисциплина “Дидактические основы развивающего обучения”, преподавание.

*Iryna Tolmachova, Ph.D.(Pedagogy), Associate Professor, Professor of the Pedagogy and Psychology Department
Kharkiv Humanitarian-Pedagogical Academy*

TEACHING OF EDUCATIONAL DISCIPLINE “DIDACTIC BASIS OF DEVELOPMENTAL EDUCATION” IN THE PEDAGOGICAL HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENT

On the basis of the analysis of scientific literature and experience are described the didactic aspects of teaching the discipline “Didactic Fundamentals of Developmental Education” in the pedagogical institution. The publication presents the purpose, tasks, content and organizational aspects of this work.

The purpose of teaching the course “Didactic Fundamentals of Developmental Education” is the preparation of future teachers for the introduction of the technology of developmental education of D.B. Elkonina – V.V. Davydova during the course of professional pedagogical activity in the school of the first degree, further reformation of a complex of the professional competencies and the design of personal educational trajectories.

The discipline consists of two content modules: “Psychological and pedagogical principles of developmental training”; “Didactic aspects of organization of developmental education”.